

SIVISTYS- BILDNING ry

Hallituksen esitys toimintasuunnitelmaksi

TOIMINTASUUNNITELMA VUOSILLE 2013 - 2014

1. Puheenjohtajan esipuhe
2. Vapaa sivistystyö ja koulutuspoliittiset linjaukset
3. Edunvalvonnan toimet
4. Vapaan sivistystyön yhteistyön kehittämisen painoalueet:
 - A. Laatu ja vaikuttavuus
 - B. Yhteistyörakenteen kehittäminen
 - C. Viestintä ja markkinointi
 - D. Kansainvälinen yhteistyö

1. Puheenjohtajan esipuhe

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö / Sivistys – Bildning ry valmistautuu uudistettuna uuteen toiminta-kauteensa haastavissa olosuhteissa. Kunnallisvaalien äänestysprosentti osoitti, että vain vähän yli puolet suomalaisista toteutti aktiivisen kansalaisuuden tärkeintä tunnusmerkkiä, äänestämistä. Samalla kun alhainen osallistuminen vaaleihin erityisesti nuorten kohdalla kertoo sivistystyön kasvavasta tarpeesta, heikentyvän julkisen talouden vuoksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa kukkaronnyörejä joudutaan edelleen kiristämään pienentyneen valtionrahoituksen vuoksi.

Koulutuksellisen tasa-arvon, yhteiskunnallisen eheyden ja elinikäisen oppimisen edistämässä vapaan sivistystyön merkitys on kiistaton. Tämän yhteiskunnallisen palvelutehtävän menestyksekkäs hoitaminen edellyttää vapaan sivistystyön toimijoilta saumatonta yhteistyötä. Myös toimiva yhteistyö poliittisten päättäjien, virkamiesten ja keskeisten sidosryhmien kanssa ovat edellytyksiä tuloksekkaalle edunvalvonnalle valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Vapaan sivistystyön toimintaympäristön vaatimukset edellyttävät myös yhteisjärjestön tehtävien ja toimintatapojen uudelleen tarkastelua ja pitkäjänteisyyttä. Vuodet 2013 - 2014 ovatkin yhteisjärjestön kannalta merkittävä uuden vaiheen aloitusaika uusittuine sääntöineen ja puitteineen. Nyt tarvitaan työvälineiksi rakenteita ja toimintasisältöjä, jotka vahvistavat järjestöyhteistyötä, vapaan sivistystyön tunnettavuutta ja roolin kirkastamista.

Uudistettu järjestö tukee ja täydentää vapaan sivistystyön toimijoiden työtä, ja vastaavasti osa yhteisjärjestön tehtävistä voi kanavoitua jäsenjärjestöjen kautta.

Toimintasuunnitelma on laadittu kahden vuoden eli hallituksen toimikauden mittaiseksi. Sitä tullaan arvioimaan, tarkentamaan ja täydentämään vuoden 2013 syyskokouksessa.

2. Vapaa sivistystyö ja koulutuspoliittiset linjaukset

Suomalaisen koulujärjestelmän kehittämisen suuntaa linjataan hallitusohjelman koulutuspoliittisessa osassa mm. seuraavasti:

- Koulutustarjonta mitoitetaan kansakunnan sivistystarpeiden ja työmarkkinoiden pitkän aikavälin tarpeen perusteella... koulutuksen saatavuus ja sivistyksellinen yhdenvertaisuus maan kaikissa osissa turvaten.

- Aiemmin ja muualla opitun tunnistaminen ja tunnustaminen otetaan osaksi kaikkea koulutusta perus-asteelta aikuiskoulutukseen.
- Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä edistetään koulutuksen keinoin. Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajanuoriin.
- Jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin (yhteiskuntatakuu).
- Aikuiskoulutus on tasa-arvoisesti tarjolla koko aikuisväestölle. Hallitus selvittää aikuiskoulutuksen julkisen rahoituksen uudistamista tavoitteenaan tukea kansalaisten yksilöllisiin koulutustarpeisiin vastaamista siirtymällä kansalaisten henkilökohtaisiin koulutustileihin.
- Osana Sade-hanketta kehitetään sähköinen sivistyskeskus, jonka palvelusta kansalainen voi löytää kaiken Suomessa tarjotun koulutuksen.
- Hallitus edistää vapaata sivistystyötä vastaamaan muutoin koulutustarjonnan ulkopuolelle jäävien ryhmien sivistyksellisiin tarpeisiin ja edistämään maahanmuuttajien kotoutumista. Vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen koulutuksen osuutta lisätään.

3. Edunvalvonnan toimet

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelman (KEHO) toimeenpano päättyy vuoden 2012 lopussa. Kansanopistojen uusitut ylläpitämisluvut tulivat voimaan 1.1.2012, muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten uudet luvat 1.1.2013. Oppilaitosten järjestöjen yhteinen käsitys on, että KEHO -ohjelman toimeenpano ja vapaan sivistystyön toimintaedellytysten kehittäminen on kesken.

- Vapaan sivistystyön kehittämistoimien jatkamisesta tulee sopia opetushallinnon kanssa KEHO -ohjelman päättyessä. Tällöin tulee ottaa huomioon myös hallitusohjelman koulutuspoliittiset linjaukset.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman vapaan sivistystyön yhteistyöryhmän YTR:n toimintaa ja asemaa vahvistetaan toimintasuunnitelmakauden aikana.
- Myös valtion talousarvioesityksen valmistelua tulisi voida seurata YTR:ssä

Kansanopistojen, kansalaisopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten näkemyksen mukaan rahoituslain uudistaminen jäi kesken riittämättömän valmistelutyön takia. Kansanopistoyhdistys ja Kansalaisopistojen liitto ovat esittäneet OKM:lle valmistelutyön jatkamista. Urheiluopistot ry on sen jo aloittanut yhdessä ministeriön kanssa.

- Sivistys-Bildning ry kokoaa jäsentensä näkemyksiä rahoituslain uudistamisesta ja edistää osaltaan niiden toteuttamista.
- Sivistys-Bildning ry seuraa ja vaikuttaa valtion talousarvioesitysten valmisteluun ja arvioi rahoitusjärjestelmän toimivuutta.

Koulutuksen saatavuus ja sivistyksellinen yhdenvertaisuus maan kaikissa osissa pyritään hallitusohjelman mukaan turvaamaan. Erikseen tämä tavoite on vielä kirjattu aikuiskoulutuksen tasa-arvototeuttamiseen.

- Vapaan sivistystyön tasa-arvotehtävä ja sen yhteistyörakenteen paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen kehittäminen on vapaan sivistystyön yhteisen edunvalvonnan tärkein tehtävä.
- Toimintakauden aikana vapaan sivistystyön oppilaitosten asemaa yhteiskunnallisesti tärkeiden koulutustehtävien hoitajana vahvistetaan.
- Laajennetaan vapaan sivistystyön edellytyksiä osallistua koulutus- ja yhteiskuntatakuun toteuttamiseen.

Vapaan sivistystyön käyttömäärärahoihin syksyllä 2011 tehty leikkaus heikentää oppilaitosten toimintaedellytyksiä rajusti.

- Vapaan sivistystyön suoritteet on palautettava leikkausta edeltäneelle tasolle.

Eri oppilaitosmuodot ovat osallistuneet aktiivisesti vapaan sivistystyön järjestöyhteistyön kehittämiseen. VSY:n kevätkokouksessa toukokuussa 2012 hyväksyttyjen sääntöjen mukaan uudistettavan järjestön keskeinen tehtävä on yhteinen edunvalvonta. Yhteisjärjestön uudeksi nimeksi on esitetty Sivistys – Bildning ry. Sen toimitilat pysyvät Annankatu 12 ”sivistystalossa”, mikä mahdollistaa myös toimitilojen yhteiskäytön kehittämisen.

- Eri oppilaitosmuotojen järjestöt tukevat uuden yhteistyöjärjestön toiminnan käynnistämistä ja osallistuvat siihen liittyvään työnjakoon ja yhteisten hankkeiden vastuisiin.
- Sivistys – Bildning ry:n järjestöllisiä käytänteitä kehitetään niin, että eri oppilaitosmuodot voivat osallistuvat aktiivisesti uudistetun järjestön hallintoon ja yhteisen edunvalvonnan kehittämiseen sekä mahdollisiin yhteisiin hankkeisiin.

4. Vapaan sivistystyön yhteistyön kehittämisen painoalueet

A. Laatu ja vaikuttavuus

Valtiorahoittajan vaatimukset vapaan sivistystyön tuottaman koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden osoittamiselle ovat kasvaneet. OKM:n tieto- ja tilastopohjatyöryhmän tekemien kehittämisohjeiden mukainen työ tulisi aloittaa eri oppilaitosmuotojen lähtökohdista ylläpitämislupien koulutustehtävät huomioiden.

- Toimintasuunnitelmakauden alussa käynnistetään uuden organisaation strategiaprosessi. Strategiaan sisällytetään myös Sivistys-Bildning ry:n oman toiminnan itsearviointi.
- Selvitetään mahdollisuudet toteuttaa yhtenäisellä tavalla vapaan sivistystyön oppilaitosten vaikuttavuuden arviointia.
- Parannetaan Sivistys-Bildning ry:n valmiuksia koostaa opistoja koskevaa yhteistä tilastoaineistoa.

B. Yhteistyörakenteen kehittäminen

Rahoitusjärjestelmän ja laatutyön kehittämiseksi tarvitaan sekä Sivistys-Bildning ry:n että oppilaitosten tekemää vapaan sivistystyön tehtävien ja tavoitteiden jäsentämistä ja määrittelyä.

- Käynnistetään yhteistyössä opetusviranomaisten kanssa vapaan sivistystyön alueellisten kehittämissuunnitelmien laatiminen.
- Sivistys-Bildning ry:n puheenjohtajisto ja hallituksen jäsenet työskentelevät toimintasuunnitelmakaudella hallituksen asettamissa teemaryhmissä.

- Määritellään jäsenorganisaatioiden kanssa, miten voidaan vastuullisesti kehittää uutta, luottamukseen perustuvaa jaetun vastuun työtapaa.
- Tiivistetään vapaan sivistystyön järjestöjen käytännön yhteistyötä niiden järjestöpalvelu- ja hanketyössä.
- Tuetaan oppilaitosten osallistumista alueellisiin ja oppilaitosverkostojen rakenteellisiin kehittämisen prosesseihin.
- Tuetaan opistojohtoa muuttuvassa toimintaympäristössä koulutus- ja kehittämistoiminnalla, esim. suunnitteilla olevan non-profit MBA-ohjelman avulla, ja vahvistamalla kumppanuuksia korkeakoulujen kanssa.

C. Viestintä ja markkinointi

Toimintakaudella vahvistetaan Sivistys-Bildning ry:n kykyä markkinoida ja viestiä vapaan sivistystyön monipuolisesta koulutustarjonnasta käyttämällä eri medioita ja välineitä.

Oppilaitostyön markkinointia vahvistetaan organisoimalla Sivistys-Bildning ry:n ja sen edustamien oppilaitosten osallistumista eri messuille ja yleisötaphtumiin.

Sivistys-Bildning ry osallistuu myös valtakunnallisten ohjaus- ja tiedotuspalveluiden kehittämiseen ja niistä viestimiseen erityisesti yhteistyössä OPH:n ja ns. SADE-ohjelman kanssa.

Tutkimusyhteistyö ja siitä saatavat tulokset muun muassa Sivistyksen Vastuu ja Vapaus -hankkeesta nivotaan vahvasti mukaan Sivistys-Bildning ry:n vaikuttamisviestintään.

Vapaaseen sivistystyöhön liittyvää ideologiaa ja yhteisiä käsitteitä tulee kirkastaa ja vahvistaa.

- Toteutetaan selvitys vapaan sivistystyön sivistyspedagogiikkaa koskevista näkemyksistä.
- Toteutetaan sivistysarvoja käsittelevä seminaarisarja.

D. Kansainvälinen yhteistyö

Sivistys-Bildning ry seuraa tiiviisti EU:n aikuiskoulutuspolitiikkaa yhteistyössä kansallisten järjestöjen kanssa. Sivistys-Bildning ry jatkaa jäsenenä EAEA:ssa ja Folkbildning Norden -verkostossa, vaikuttaa suomalaisiin EU-toimijoihin sekä pitää yhteyttä OKM:n EU-koordinaattorin ja pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaavien virkamiesten kanssa. Kansainvälisiin asioihin vaikutetaan myös suomalaisten poliittisten päättäjien kautta.

- Toimintasuunnitelmakaudella luodaan yhteistyörakenne, jonka kautta kansainvälistä yhteistyötä tehdään. Rakenteessa huomioidaan myös jäsenjärjestöjen kansainväliset verkostot.
- EU-yhteistyössä kumppaneina toimivat EAEA (European Association for the Education of Adults) ja Kansanvalistusseura, joka vastaa EAEA:n tiedottamisesta.
- Vapaan sivistystyön henkilöstön pohjoismaisia yhteyksiä tuetaan välittämällä matka-apurahoja Pohjoismaihin ja Suomen lähialueen maihin suuntautuviin matkoihin ja tapaamisiin
- Hallitus asettaa kansainvälisen toiminnan teemaryhmän.